

90 let Mapové sbírky UK a co dál?

Digitalizace mapových sbírek
a archivů, Praha, 2010

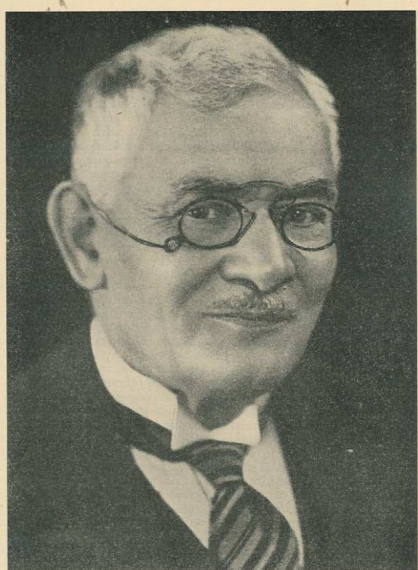
Vznik Mapové sbírky

- Vznik Mapové sbírky UK
- s Geografickým ústavem – **konec 19. stol.**
- **Albertov**
- Novobarokní stavba z let 1909-12, dostavěná v letech 1924-26
- Geografický ústav - v březnu 1914 se stěhoval
- místnost pro **Mapovou sbírku**
- **hlavní sbírkový sál s galerií**
- $18 \times 6,9 = 126 \text{ m}^2$ v přízemí
- $1,24 \times 6,91 \times 2 = 20 \text{ m}^2$ na galerii
- celkově tedy cca **150 m²**

Státní sbírka mapová

- **1919** prof. V. Švambera
- **žádost o zřízení samostatné mapové sbírky** (ještě FF UK)
- Ministerstvo školství a národní osvěty:
- **29. listopadu 1920** dekretem povolilo zřízení samostatné
- **Státní sbírky mapové republiky Československé** (PřF UK)
- Sbírka – mapy z vojenského archivu z Vídně, a další velké akvizice
- Snaha vytvořit státní sbírku analogicky
- k ostatním evropským zemím
- Působilo zde mnoho osobností

PROF. DR. VÁCLAV ŠVAMBERA
ředitel geografického ústavu univ.,
* 10. ledna 1866, † 27. září 1939.

7

Rok 1920.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ A NÁRODNÍ OSVĚTY

37.401/20.

Datum 29. IV. 1920.

Došlo 15. VI.

od

Odbor V.

Oddělení 18.

Drívější spisy:

poradní sbor matem.-přírodovědecký

Pozdější spis: 41.652/21

111.570 25

Zároveň se vyzývají čís.: 12.409 49

Předmět: Státní sbírka mapová

přípravná práce

K nahlédnutí:

ante rev. p. sekčnímu radovi Dr.

Janotovi

Přírodovědecký poradní sbor zvolil
nejší komisi skládající se z profesorů
Lásky, Pantoříčka, Petříka, a Švambery
aby podala propracovaný návrh na zří-
zení samostatné státní sbírky mapové.
Komise přijala za svůj návrh prof.
Švambery.

Prof. Švambera zdůrazňuje, že v lize
je zapotřebí systematické mapové
sbírky na kterou by se mohly obracet
nejonom státní instituce zdejší,
ale i četné misse cizí, které dnes
velmi často se svými dotazy obra-
cejí se na universitní ústav zeměpisný.
Dle původního mínění Švamberova

naše up. práce, aby přišla platba

po. bar

Předepsáno: kniha 10. list 235 pol. 12

V účtovníku zapsáno str. 146 pol. 9

knihovna 189

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

10

Došlo do spisovny:

Popis spisu: 12.409 49

Výpravna:

Došlo:

Napsáno:

Srovnáno:

Vypraveno:

přičtení

30 Praha. Sbirka mapová

Vývoj sbírky

- **2. Mapová sbírka (1952-1993) ČSAV**
- **prof. K. Kuchař - kontinuita do roku 1970-72**
- **1948-1952** – rozhodnutí Zd. Wirtha(Národní kulturní komise) atlasy, mapy ze zrušených sbírek **zámeckých knihoven** (50)
- **masivní akvizice** konfiskáty, **NK, NM**, evidence, výzkum, **vydavatelská činnost**: Kartografický přehled a nová Monumenta – nátisk; velký počet spolupracovníků –kartografických osobností (Neubert, Kudrnovská, Mucha, Dvořáčková, Kupčík, Mojdl, cca 30 osob), samostatné oborové pracoviště.
- název SSM byl užíván až do roku **1952**-včleněna do **ČSAV**
- Po + prof. K. Kuchaře
- Po roce **1973-1977** dr. **Kupčík**
- **1951-1993** - **RNDr. J. Mojdl** , (s přestávkami)
- Sbíрка NM - **RNDr. J. Kestřánek**.

Vývoj sbírky

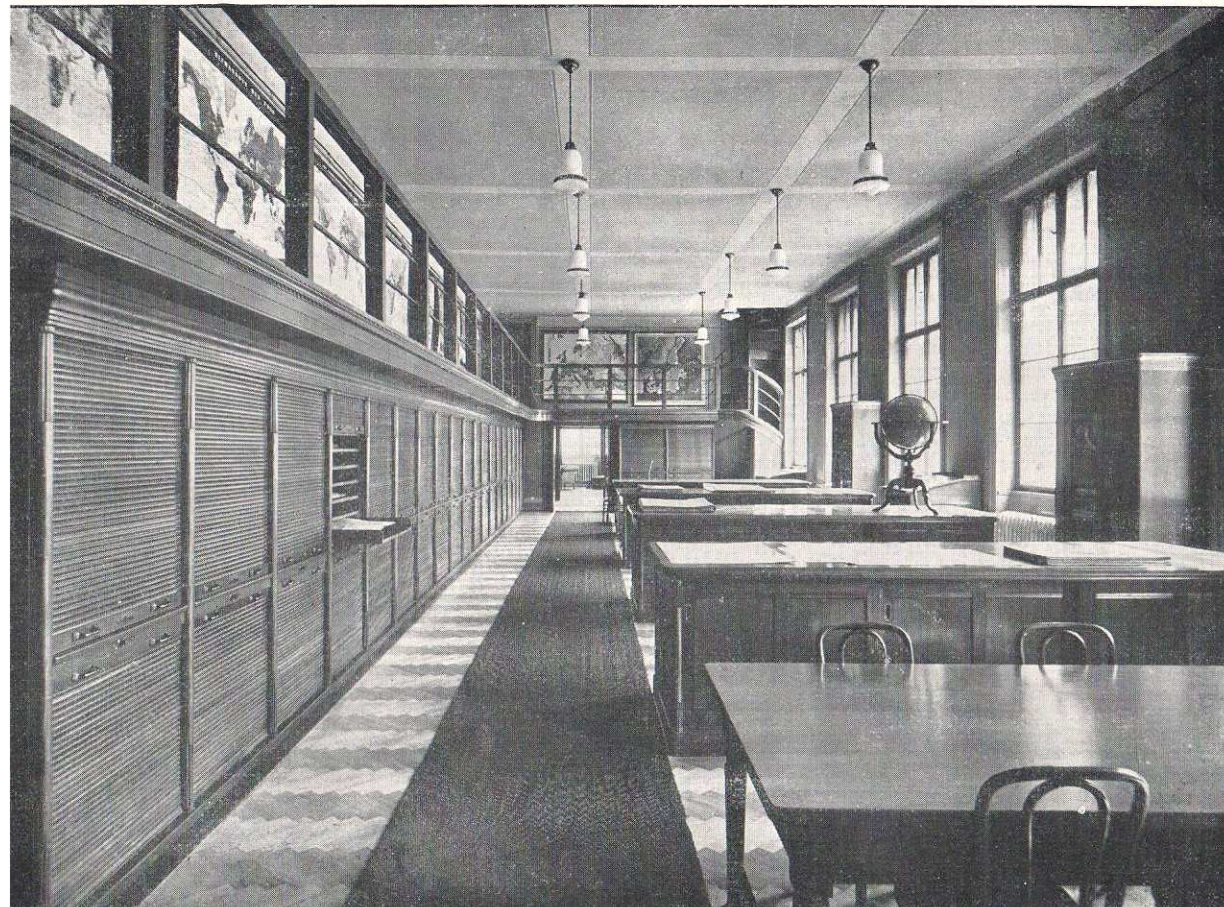
- **3. Mapová sbírka (1993-2009) – PřF UK,**
- 1993- 1997- RNDr. Jaroslav Kestřánek, včele **Ing. D. Moravec**
- 1997 - Ing. **Petr Janský**, CSc. , H. Zyková
- Úklidy, stěhování
- přepis lístkových katalogů do dtb. Access.

Obsah sbírky

- Cca 130 000 mapových listů,
- 2 000 atlasů,
- 70 globů
- Čísla?
- (poslední revize 1980 (Mojdl))
- **Vzácné tisky (a rukopisy)**
- **do roku 1850 - 50% fondu**
- [MOJDL, J., 1986]

Státní sbírka mapová, 1931

Collection de cartes.

Digitalizace mapových sbírek a
archivů, Praha, 2010

Mapová sbírka UK 2010

- A co dál?

Cíl oživení Mapové sbírky

- **Projekt AUDIO**
- **2010**
- **automatizace**, (akvizice, katalogizace, výpůjčky)
- **digitalizace**, (fond)
- **otevřenost** (rekonstrukce, galerie, služby)

Digitalizace Mapové sbírky

- 2006 – ing. P. Janský
- záměr digitalizace MS
- MS – 2 zaměstnanci
- Spolupráce s ÚVT UK, 2007
- Postup bez fin. Prostředků
- bez personálního zázemí
- pomalý

Postup prací

- Postup – 2007-2010
- Testováno (stav k říjnu 2010):
- cca přes 3 000 skenů
- Mapové listy: 2 800
- Mapová díla: 1800
- Lokace: 1- 60
- Zpracováno ÚVT cca 130 map
- Archivace v repozitáři
- Formát tiff – archivní kopie
- Formát jpeg2000 –kopie pro zobrazení

Skenování v MS:

- 1x týdně/půl dne: cca 40 map
- během týdne výběr map
- základní zápis dat do google tabulky
- Skeny –archivní:
- do formátu TIFF

Skener a parametry

- skenovací profil - „mapy“
- v Twain aplikaci WIDEimage
- průtahový skener šíře 42“
- **Contex CRYSTAL** XL 42+
- Skenuje se v MS
- **400 dpi** ve formátu **TIFF**
- Průměrná velikost skenu 450 MB
- Ukládají se na externí disky

Další zpracování

- Na **ÚVT** – ořez, narovnání
- Zpracování v Adobe Photoshopu CS3
- Po úpravách a opravách
- komprimace do jpeg2000
- (beztrátová komprese)
- Komprimované dokumenty
- Doplnění technických metadat v EXIF
- (formát metadat vkládaných do souborů digitálními fotoaparáty nebo skenery)

Prezentace zveřejnění

- 2009 zveřejnění 130 zpracovaných map
- (tiff a jpeg)
- v repozitáři UK
- Systém Digitool (Ex Libris)
- Umožněno zoomování
- a zobrazení dlaždice
- Metadata nepostačující
- Prezentace nevyhovující
- **Zatím pozastavena** a je v řešení
- **Cíl:** důstojná prezentace vědecké sbírky

Digitální repozitář UK

- v systému **DigiTool** společnosti ExLibris,
- umožňuje **dlouhodobou archivaci**, správu a zpřístupňování elektronických dokumentů
- v současné době zpřístupňují vysokoškolské kvalifikační práce UK
- oprávnění pracovníci vkládají digitální objekty pomocí klientské aplikace **Meditor**
- každý digitální objekt má připojená technická, administrativní a popisná metadata,
- je možné přes web vyhledávat,
- Autorizované přístupy k uloženým objektům.

Změny v roce 2010

- Na základě testování
- závěry a nastavení provozu:
- jednání o dohodě s ÚVT
- jednání o průběhu zpracování:
- zpracování, uložení, ochrana a zpřístupnění dat
- vodotisky na dlaždice nebo náhodně?

vodotisk

digitalizace

- Zrychlení digitalizace v MS
- Závisí na financích
- Účast ve veřejné soutěži MK NAKI
- Možnost zrychlení digitalizace
- a katalogizace
- Výsledky nejsou známy
- hledání dalších možností financování

Katalogizace, metadata

- Díky projektu GEOBIBLINE
- Zahájena odborná katalogizace v MS
- Bc. J. Marečková
- (cca 400 bb. záznamů)
- Snaha o generování metadat z bb. záznamů
- Analogicky k VŠKP
- Technická metadata z obrázků
- - je v řešení
- Dosud – metadata jako další soubor
- Google documents
- Obecně tvorba bb. záznamů a metadat je pomalejší než tvorba digitálních objektů

Archivace dat – 2 místa

- Uložení v repozitáři UK
- Uložení v repozitáři PŘF UK
- **Forma uložení:**
 - malé náhledy 800x600, jpeg, 80%
 - velké náhledy 1600x1200, jpeg, 80%
- **Typy ukládaných souborů:**
 - hash - soubory s kontrolními součty
 - html - složka určená pro HTML aplikaci (zatím nerealizováno)
 - loc-fin - finální soubory originální velikosti
 - thumbs1 - malé náhledy pro velmi rychlé prohlížení v malé velikosti
 - thumbs2 - velké náhledy pro prohlížení ve větší velikosti

www.geobibline.cz

- Bibliografie a **digitalizace kartografických textů**
- **Cíl:** tvorba a zpřístupnění digitální databáze Geografické bibliografie ČR 20. a 21. století.
- **Obsah:** geografická bohemika
- **130 000** bb. záznamů
- Kartografická bohemika
- **Typy:** kartografické dokumenty, monografie, články, VŠKP, e-dokumenty
- **Digitalizace** a připojování plných textů

Digitalizace mapových spisek a
archivů, Praha, 2010

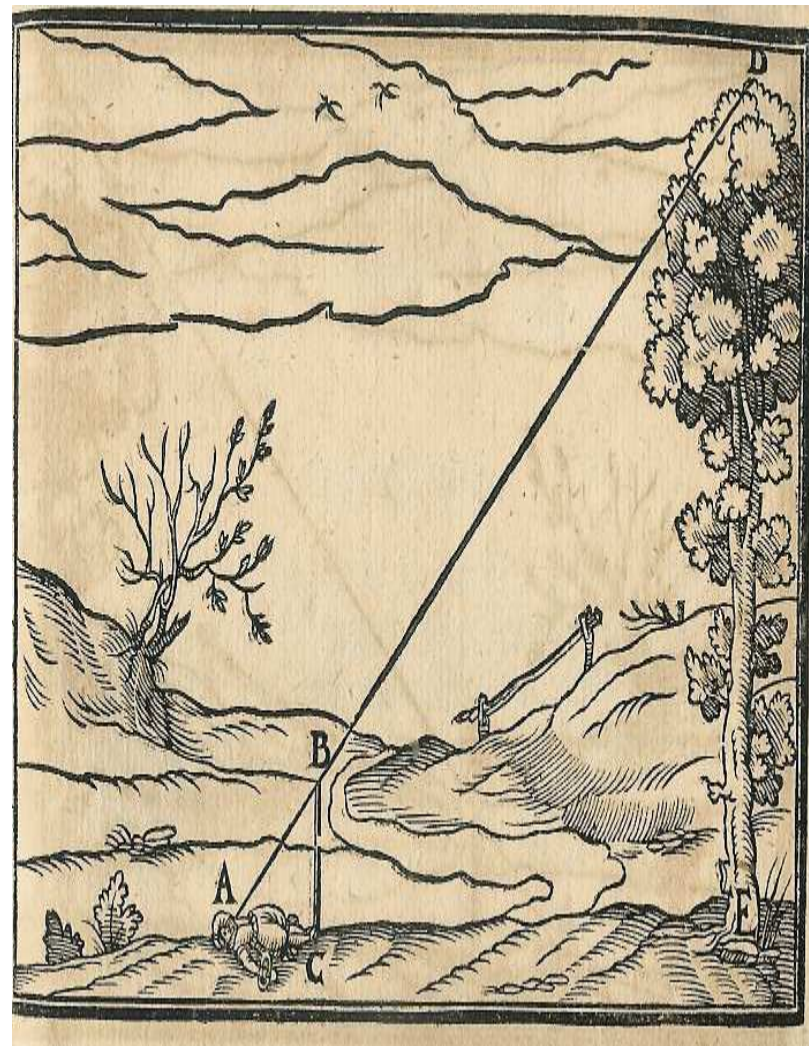

Kartografické dokumenty

- Zpracováno nejméně **3 500** dokumentů
- s kartografickou, geodetickou tematikou:
- Analyticky rozepsány články z titulů:
- *Geodetický a kartografický obzor*
- *Vojenský geografický obzor*
- *Acta onomastica* (toponyma)
- Doplněno **plnými texty a objekty**
- Zázemí pro práci s kartografickými d.
- Ukázka: www.qeobibline.cz

Děkuji za pozornost.

- PhDr. et Mgr. Eva Novotná
- Mapová sbírka UK
- novotn48@natur.cuni.cz
- T.: +420 221 951 355

Digitalizace mapových sbírek a
archivů, Praha, 2010